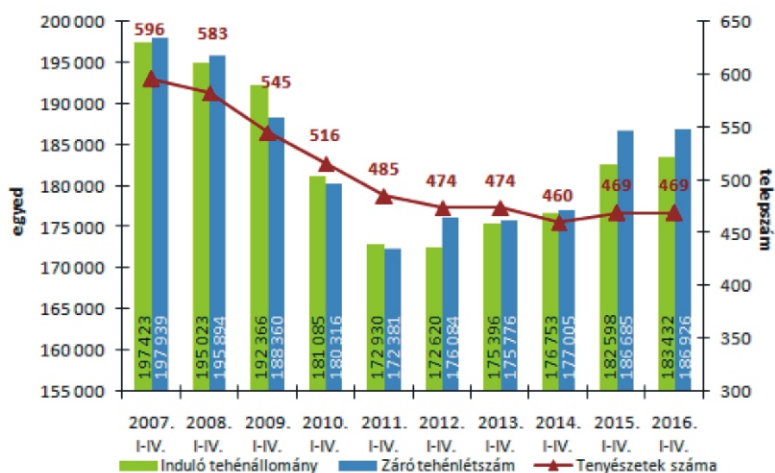
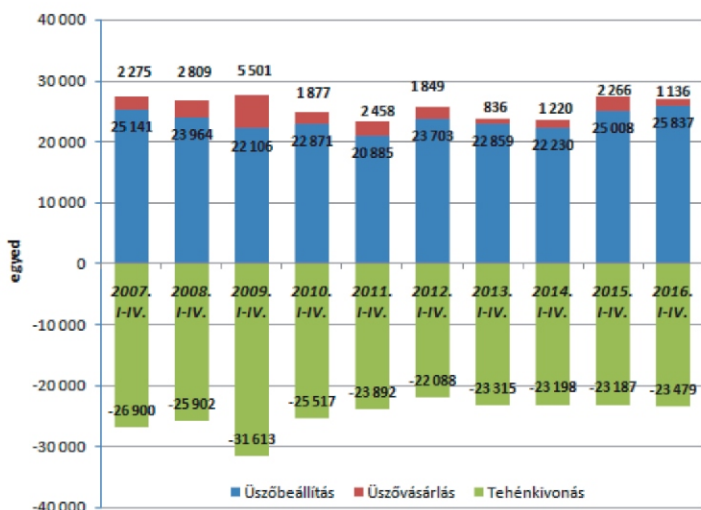

A TEJÁGAZAT ÖKONÓMIÁJA

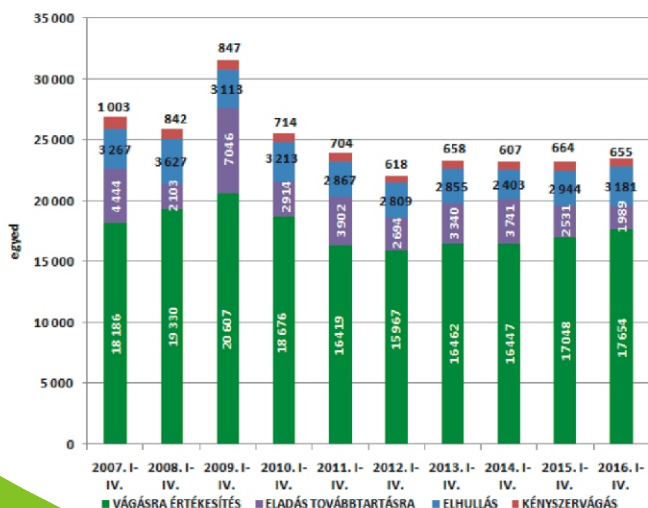
1. ábra: Az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetek száma, induló és záró tehénlétszáma (db, 2007-2016. I-IV. hó)

2. ábra: Az üszőbevétel és tehénkivonás alakulása az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2016. I-IV. hó)

3. ábra: A tehénkivonás megoszlása az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2016. I-IV. hó)

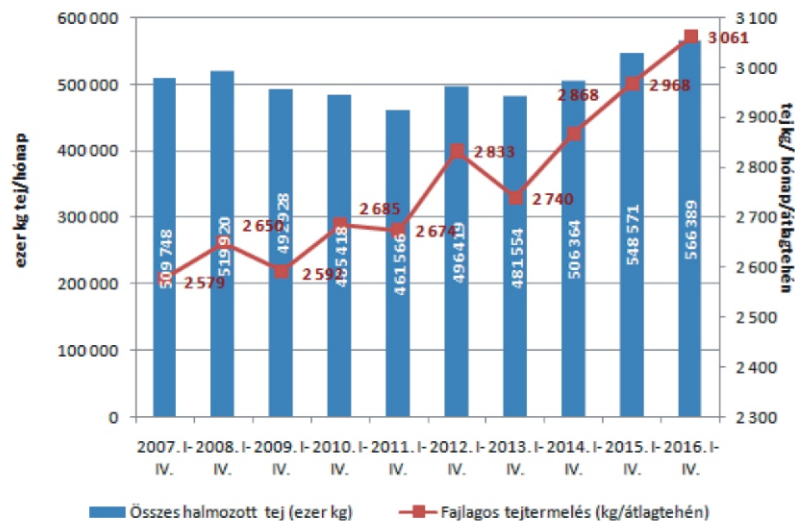

Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tenyészetek száma 469 volt 2016 áprilisában, eggyel kevesebb, mint a megelőző hónapban és ugyanannyi, mint tavaly áprilisban. 2016. április végén gyakorlatilag ugyanannyi termelésellenőrzött tehenet tartottak, mint 1 évvel korábban (+241; +0,1%), az állomány létszáma gyakorlatilag stagnált. Az „A” módszerrel ellenőrzött tehenészetek száma az elmúlt 9 év alatt 21,3%-kal (-127) kisebbedett, de 2007 áprilisa óta a záró tehénlétszám ennél kisebb mértékben, 11.013 egyeddel (-5,6%) csökkent, így a tehenkénti átlagos tehénlétszám 332-ről 399-re nőtt.

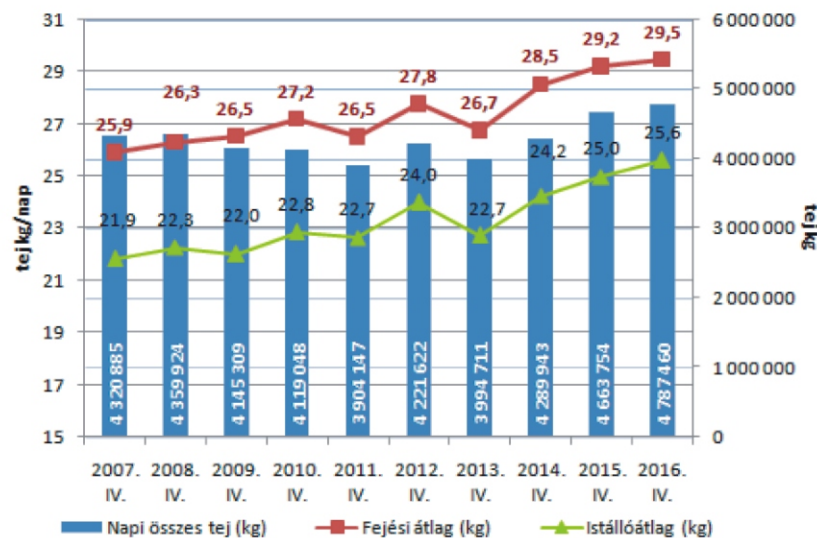
Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tenyészetek januári 1-jei induló tehénlétszáma 2015-ről 2016-ra - egy év alatt - gyakorlatilag nem változott (+834 tehén; +0,5%), ugyanakkor az év első négy hónapja alatt a termelésellenőrzésbe bevont tehenek száma közel 2%-kal bővült (+3.494 egyed; +1,9%). Ennek elsődleges oka, hogy noha 2015 első négy hónapjához képest 292 tehénrel (+1,3%) több tehenet vontak ki, ugyanakkor - a tehénkivonásoknál a bázisidőszakban már eleve magasabb - üszőbeállítások száma ennél nagyobb mértékben nőtt (+829; +3,3%). Bár az üszővásárlások száma (-1.130, -50,0%) gyakorlatilag a felére esett, ennek súlya az utánpótlásban nem meghatározó, így összességében az állománypótlás érezhetően, közel 3,5 ezer tehénrel felülmúlta a tehénkivonások nagyságát.

2016 első négy hónapjában az állományból kivont tehenek 75,2%-át vágásra értékesítették, ami az elmúlt évtized legmagasabb aránya! A selejtezett tehenek száma 17.654 volt. Ezen felül a tehénkivonások 2,8%-áért a kényszervágás (655 egyed), 13,5%-áért (3.181 egyed) pedig az elhullás volt felelős, amelyek átlagos értékeknek tekinthetők. Ugyanakkor a továbbtartásra értékesített állatok aránya nagyon kicsi, mindösszesen 8,5% (1.989 egyed) volt (!), ami egyértelműen jelzi a tejpiaci válság elhúzódását. 2016 első négy hónapjában az induló tehénállomány 9,6%-át selejtezték, 0,4%-át kényszervágták, 1,7%-a elhullott, 1,1%-át pedig továbbtartásra értékesítették, így összesen a tehenek 12,8%-át vonták ki a termelésből, ami a korábbi évek átlagának felel meg.

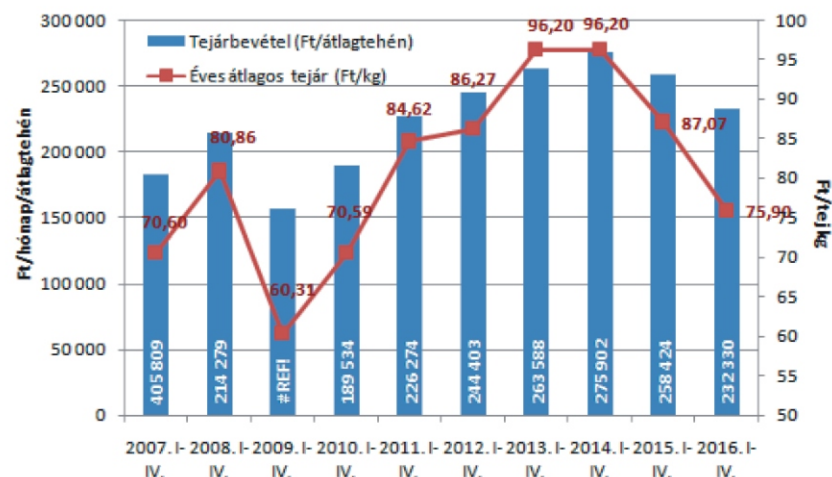
4. ábra: Összes halmozott és fajlagos tejtermelés az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2016. I-IV. hó)

5. ábra: Fejési és istállóátlag, valamint a napi összes tejtermelés az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (2007-2016. IV. hó)

6. ábra: Tejárbevétel és az éves átlagos tejár az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (2007-2016. I-IV. hó)

Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tehenek összes halmozott éves tejtermelése az év első négy hónapjában meghaladta az 560 ezer kg-ot, aminek elsődleges oka a fajlagos tejtermelés 3 ezer kg fölé történő emelkedése volt. 2015 hasonló időszakához képest a fajlagos tejtermelés +93 kg-mal (+3,1%), az összes halmozott tejtermelés pedig 17,8 ezer kg-mal (+3,2%) emelkedett, ami az elmúlt 10 év legmagasabb tejtermelési szintjének felel meg. 2007 és 2016 hasonló időszaka között a fajlagos tejtermelés növekedése 18,7%-os volt (+482 kg) (!), míg az összes halmozott tejtermelés 56,6 ezer kg-mal (+11,1%) nőtt.

A nagyobb összes halmozott tejtermelés természetesen megmutatkozik a magasabb napi összes tejben is, ami megközelítette a 4,8 millió kg-ot idén áprilisban. Tavaly áprilishoz képest ez 123,7 ezer kg-mal több tejet jelent (+2,7%), és az elmúlt évtized legnagyobb április havi termelési szintjét jelentette. Emellett 2007 óta 2016 áprilisában volt mind a fejési átlag (29,5 kg), mind az istállóátlag (25,6 kg) a legnagyobb. A két mutató 9 év alatt 3,55, ill. 3,78 kg-mal lett több (+13,7%, ill. +17,3%), és egy év alatt is 0,25, ill. 0,63 kg-mal emelkedett (+0,9%, ill. +2,5%).

A tehenenkénti tejárbevétel 2016 első négy havában 232 ezer Ft volt átlagosan, több mint 10%-kal kevesebb, mint az egy évvel korábbi hasonló időszak bevétele (-10,1%). Ennek oka, hogy bár a fajlagos tejtermelés érezhetően nőtt (+3,1%), a hazai tejár drasztikus csökkenése nem állt meg (-12,8% egy év alatt) és gyakorlatilag a 2007 és 2010 közötti időszak átlagára süllyedt. Ráadásul a nyerstej kiviteli ára egy év alatt mintegy 25%-kal esett és 17%-kal maradt el a belpiaci ártól. A nyerstej termelői ára az összes nagy, világpiacon szempontból meghatározó tejtermelő régióban, az Egyesült Államokban, az EU-ban és Új-Zélandon is tovább csökkent. Bár Kína tejtermék importja valamelyest nőtt, de a globális kereslet-kínálati egyensúly továbbra sem állt helyre. Ráadásul az EU-ban a nyerstej-kínálat jelentősen bővült a tavalyi év hasonló időszakához képest, és az orosz importkereslet várhatóan még akkor sem fogja elérni a 1,5-2 évvel ezelőtti szintet, ha az Unióval szembeni importtilalmat eltörölnék. Az EU-ban a tejtermékek ára elérte vagy megközelítette az intervenció szintjét, így az intervenció felszívhatja a tejtermékfelesleget, ezáltal az uniós és magyar tejárak várhatóan hamarosan elérik a mélypontjukat, de nehéz előre jelezni, hogy a tejtermékek, majd ezt követően a nyerstej ára mikor fog növekedni. Az eddigi folyamatok alapján a tejpiacon keresletben és kínálatban érezhető változás legkorábban őszi várható.

Dr. Ózsvári László PhD, MBA

tanszékvezető egyetemi docens
SZIE ÁOTK, Állat-egészségügyi Igazgatástani és Agrárgazdaságtani Tanszék